

Miljö- och energidepartementet

Helhetssyn är nyckeln – strategi för forskning och innovation på energiområdet 2017-2020

Energimarknadsinspektionens ställningstagande

Energimarknadsinspektionen (Ei) instämmer i huvudsak i Energimyndighetens bedömningar och förslag till strategi för forskning och innovation på energiområdet 2017-2020 men har ett antal kompletterande synpunkter och förslag beträffande förslagen till forskningsinriktning inom de tre temaområden som direkt berör Ei:s ansvarsområden (temaområdena 4, 6 och 7) samt delar av omvärldsanalysen som presenteras i kapitel 2.

Kompletterande synpunkter och förslag

Kapitel 2 Sverige kan vara ett föregångsland

Beträffande omvärldsanalysen ställer sig Ei i huvudsak bakom de bedömningar som Energimyndigheten gör. Emellertid finns det en inbyggd motsättning mellan önskemålen om en ökad samverkan mellan energiforskning och utvecklingen inom andra samhällssektorer och önskemålet att all energiforskning ska göras som en sammanhållen insats i samverkan med övriga styrmedel på området vilket förordas av EM.

Här vill Ei betona betydelsen av att samordning och kunskapsutbyte sker med andra forskningsfält inom bl.a. ekonomi och samhällsvetenskap så att det säkerställs att relevanta forskningsresultat från andra marknader nyttiggörs också inom energiforskningen.

Ei ställer sig också frågande till Energimyndighetens slutsats att Sverige bör minska sitt beroende av kärnkraft och vattenkraft för att öka försörjningstryggheten. Ei ifrågasätter inte att det kan finnas politiska och miljömässiga skäl att minska beroendet av kärnkraft och vattenkraft, men en sådan förändring innebär inte a priori en förbättrad försörjningstrygghet.

Kapitel 4 Forskning och innovation för energiområdet 2017-2020

Ei ställer sig i huvudsak bakom förslagen till forskningsinriktning inom temaområdena 4, 6 och 7, vilket är de temaområden som i första hand berör Ei:s verksamhet. Ei vill dock

särskilt lyfta fram betydelsen av forsknings- och innovationsinsatser inom nedanstående områden, som ingår i EM:s förslag till forskningsprogram:

- Ökade kunskap om hur variabel elproduktion kan utnyttjas på bästa sätt i ett smart elnät
- Ökad kunskap om hur olika marknadskonstruktioner påverkar vilka investeringar som görs och vilka drivkrafter som styr användare och prosumenter
- Hur marknader kan utformas för att säkerställa att den effekt som behövs finns tillgänglig
- Integritetsfrågor kopplade till digitalisering och ökat kunddeltagande på marknaden
- Kunskap om elektrifiering av transporter och konsekvenser för eldistributionsnäten
- Behovet av att analysera drivkrafter och incitament hos marketens aktörer liksom marketernas spelregler och styrmedel

Som ett komplement och ett förtydligande föreslår Ei att punktlistan ovan kompletteras med ytterligare ett område:

- Behovet av ökad kunskap om hur omställningen av energisystemet påverkar leveranssäkerheten i elnätet

Detta bör vara ett prioriterat område eftersom leveranssäkerheten förväntas bli en av de stora utmaningarna som följer av ökad andel väderberoende elproduktion och egenproduktion, elektrifiering av transportsektorn etc.

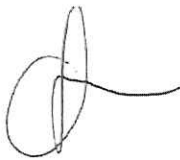
Därutöver vill Ei särskilt betona behovet av en helhetssyn när det gäller kundernas möjligheter att vara aktiva på marknaden. Här bör ett samlat perspektiv på efterfrågefleksibilitet, energieffektivisering och investeringsvilja utgöra grunden i forskning om kundernas incitament, kunskaper och behov.

Inom temaområde 7, allmänna energisystemstudier, instämmer Ei i att det finns ett särskilt behov av att planera för och förstå hur energisystemet och i synnerhet elsystemet ska anpassas när befintliga kärnkraftsreaktorer börjar fasas ut. Här finns enligt Energimyndigheten ett tydligt behov av ökad kunskap om val av styrmedel samt hur olika styrmedel kan kombineras för att uppnå önskvärd effekt. Därutöver är det enligt Ei:s bedömning betydelsefullt att även öka kunskapen om olika styrmedels marknadspåverkan och samhällsekonomiska/dynamiska effekter som inte alltid är lätta att förutsäga.

Ei bör disponera forskningsmedel

Målinriktad kunskapsutveckling inom de områden som listats ovan är enligt Ei:s bedömning mycket betydelsefull för utvecklingen av framtida effektiva energimarknader och det framtidsinriktade arbete med regelutveckling på energimarknaderna som ligger inom Ei:s ansvarsområde. Av detta skäl finns ett tydligt behov av att Ei disponerar egna medel för forskningsstöd inom regelutveckling, inte minst för att kunna agera med hög trovärdighet och kompetens inom det europeiska samarbetet mellan tillsynsmyndigheter och därmed bidra till utvecklingen på europeisk nivå. Samtidigt bör givetvis ett nära samarbete mellan Energimyndigheten och Ei inom dessa forskningsområden eftersträvas.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Anne Vadasz Nilsson. Vid den slutliga handläggningen deltog även biträdande generaldirektören Tony Rosten, chefsjuristen Hanna Abrahamsson, chefsekonomen Therése Hindman Persson, analytikern Jens Lundgren samt särskilda rådgivaren Karin Widegren, föredragande.

Anne Vadasz Nilsson

Karin Widegren